herpy

GEKKOER

Euleptes europaea

En liten, nattaktiv gekko fra klipper og småøyer i det vestlige Middelhavet. Den tilbringer dagen i smale klippesprekker, tåler kjølige netter og er den eneste arten i sin slekt. Det finnes bare lite kunnskap om stellet i fangenskap.

Familie: Sphaerodactylidae Engelsk: European leaf-toed gecko Tidligere navn: *Phyllodactylus europaeus; Phyllodactylus doriae* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**6-8 cm** total lengde inkl. hale
Vekt	**1,2 g**
Levealder	**6-21 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Klippelevende**
Biotop	**Klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**30 × 30 × 30 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**22-26 °C**
Varmeplass	**28-30 °C**
Temperatur, natt	**16-20 °C**
Luftfuktighet	**50-70 %**
UVB	**Valgfritt**
Vinterhvile	**10-15 °C** 8-12 uker
Kosthold	**Insekter og små leddyr (spretthaler, bananfluer)**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**24-36 mnd.**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Kull per år	**1-3**
Inkubasjon	**65-80 dager** ved 24-28 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Euleptes europaea er en liten, kompakt gekko. Voksne dyr måler i gjennomsnitt 38 mm fra snute til kloakk og veier omtrent 1,2 g, og med halen blir de 6-8 cm. Størrelsen varierer mye mellom bestandene, og på noen småøyer er dyrene uvanlig store eller små. Hodet er bredt og flatt, øynene er store med loddrett pupill, kroppen er lubben, og beina er korte.

Huden er glatt til svakt kornet og uten de knottene som kjennetegner de andre europeiske gekkoene. Fargen er gråbrun til gulbrun med lysere og mørkere flekker, ofte samlet i tverrbånd, og dyret er lysere i varme og mørkere i kulde. Tærne er firkantede med utvidede heftskiver ved spissen, slik at de ligner små blader. Halen er omtrent like lang som kroppen, og en gjenvokst hale blir tydelig tykkere enn den opprinnelige. Nesten alle voksne har gjenvokst hale.

Arten ble beskrevet i 1839 av Giuseppe Gené fra Sardinia under navnet *Phyllodactylus europaeus*. I dag er den den eneste nålevende arten i slekten *Euleptes* i familien Sphaerodactylidae. Slektsnavnet kommer fra gresk og betyr noe i retning av virkelig spinkel.

Utbredelse og leveområde

Euleptes europaea lever i det vestlige Middelhavet. Den finnes på Korsika og Sardinia og på mange små øyer rundt dem, på øyene utenfor Marseille og Hyères, på Lérins-øyene og noen få steder på kysten i det sørøstlige Frankrike, i Liguria og i Toscana med de toskanske øyene. Mot sør finnes den på Galite-øyene utenfor Tunisia. Fra to små tunisiske øyer er den forsvunnet.

Utbredelsen er oppsplittet og for en stor del knyttet til øyer, og mange bestander lever på små klippeøyer på noen hundre kvadratmeter.

> **Naturlig utbredelse:** Italia, Frankrike og Tunisia.

LEVEOMRÅDE

Euleptes europaea lever på klipper, klippevegger, steinrøyser, skrenter og gamle murer, ofte på granitt, og sees også under løs bark på trær. Om dagen ligger den i svært smale sprekker, bare 2-4 mm brede, der både rygg og buk har kontakt med steinen, og de samme sprekkene brukes til egglegging. Den finnes oftest lavt nær kysten, men lever opp til 1000-1500 m over havet. Hus med mennesker unngår den, men ruiner brukes gjerne.

Klimaet er middelhavsklima med varme, tørre somre og milde, fuktige vintre. Dyrene er aktive om natten og utnytter klippenes varme: om dagen kan de ligge nær overflaten av den solvarme steinen. Ved kysten går arten ikke i egentlig vinterhvile, men er mindre aktiv i de kaldeste månedene, og de voksne er sjelden framme når lufta og steinen er under 10 °C. Om vinteren samles dyrene i felles skjul, opptil flere dusin sammen.

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stellet av *Euleptes europaea*. Stellet her bygger på artens levested og middelhavsklimaet. *Tarentola mauritanica* og *Hemidactylus turcicus* lever i samme område og samme klima og er bedre kjent i fangenskap, men de er større og ikke nært beslektet.

Et par kan bo i et terrarium på 30 × 30 × 30 cm (lengde × bredde × høyde). Gekkoen klatrer på loddrette flater, så høyden utnyttes. Bygg en bakvegg og et par stabler av skifer, stein eller kork med smale, loddrette sprekker på 3-5 mm og noen litt bredere, slik at dyret kan klemme seg inn med kontakt til begge sider. Stablene må stå fast, slik at de ikke kan skli, og noen av sprekkene må kunne tas fra hverandre, slik at egg kan finnes. En bunn av sand og grus og et par tørre greiner eller et stykke bark fullfører innredningen.

Terrariet må være helt tett, fordi dyrene er små og raske, og ha god ventilasjon, slik at lufta ikke blir fuktig og stillestående.

TEMPERATUR

Hold 22-26 °C om dagen og et lite varmt sted på 28-30 °C, for eksempel en steinplate under en svak lampe eller over en varmematte med termostat, slik at dyret kan varme seg i en sprekk som på solvarme klipper. Om natten kan temperaturen falle til 16-20 °C. Tallene er et anslag ut fra klimaet; arten tåler kjølige netter bedre enn høy varme.

Om vinteren tilsvarer klimaet ved Middelhavets kyster en kjølig periode på 10-15 °C. Senk temperaturen og lysperioden langsomt over et par uker, hold dyrene kjølig i 8-12 uker, og hev deretter temperaturen langsomt igjen. La friskt vann stå framme hele tiden. Mål med digitale termometre både ved varmestedet og i den kjølige enden.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 50-70 %, et anslag ut fra middelhavsklimaet. Hold mesteparten av terrariet tørt, og la én enkelt sprekk eller et hjørne være litt fuktigere. Sprøyt lett annenhver til hver tredje kveld, slik at dyret kan slikke dråper av stein og ruter, og la overflatene tørke opp igjen. Terrariet må ikke være konstant fuktig. En lav vannskål kan stå framme, men dype skåler er en dødsfelle for et så lite dyr.

LYS OG UVB

Arten er nattaktiv, og behovet for UVB er ikke undersøkt. Dyret ligger likevel om dagen nær overflaten av solvarme steiner, så et svakt UVB-rør til skyggedyr kan brukes som et tilbud hvis det er rikelig med skjul. Hold en fast døgnrytme med omtrent 12-14 timers lys om sommeren og kortere dager om vinteren, og ha mørkt om natten.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

I naturen lever *Euleptes europaea* av små insekter og edderkopper, både flygende og bakkelevende, og den lister seg sakte inn på byttet som en katt før den spretter. Gi små fôrdyr som bananfluer, små sirisser, små kakerlakker, spretthaler og små gråsugger. Byttet må ikke være større enn dyrets hode.

Fôr om kvelden når dyret blir aktivt: voksne to-tre ganger i uken og unger hver dag. Pudre fôrdyrene med kalk ved hver fôring og med et vitaminpulver med D3 annenhver til hver tredje gang. Ikke fôr under den kjølige vinterperioden.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Euleptes europaea er sky, gjemmer seg mesteparten av dagen og blir aktiv etter mørkets frembrudd. Den er rask, kan hoppe langt etter sin størrelse og egner seg ikke til håndtering, og den kaster lett halen.

I naturen lever arten tett og samles om vinteren i felles skjul, men hvor godt voksne dyr tåler hverandre i et terrarium, er ikke dokumentert. Hold dyrene enkeltvis eller som et par med bare én hann, gi dem mange sprekker, og skill dyr som slåss eller holdes borte fra fôret.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Dyrene vokser jevnt de to første årene og blir kjønnsmodne i det tredje året. Kjønnene ligner hverandre og er vanskelige å skille. Voksne hanner kjennes på en fortykkelse ved halens rot, der hemipenes sitter. Hos drektige hunner kan eggene sees gjennom den tynne huden på buken.

PARRING

I naturen skjer paringen sist på vinteren og tidlig på våren, og den letter av at dyrene samles i felles vinterskjul. Paringen er voldsom: dyrene biter hverandre i halen, slik at den ofte blir kastet. En kjølig vinterperiode etterfulgt av stigende temperatur og lengre dager tilsvarer det naturlige forløpet. Hvordan arten formerer seg i terrarier, er ikke dokumentert.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger vanligvis to egg om gangen og klistrer dem fast på steinen inne i en smal sprekk. I naturen er de fleste hunner drektige fra april til midt i juli, og eggleggingen varer fra midt i mai til slutten av juli. Hunnen legger 1-2 kull i året, noen ganger 3; i høyere fjellområder bare ett. Eggene er hardskallede, omtrent 8 mm store og tåler uttørking godt.

Gi hunnen flere smale sprekker av skifer eller kork som kan tas ut uten at eggene må løsnes, og gi rikelig med kalk.

INKUBASJON

I naturen klekkes eggene 65-80 dager etter eggleggingen, fra begynnelsen av august til begynnelsen av oktober. Temperaturen i terrariet er ikke dokumentert; 24-28 °C er et anslag. Eggene sitter fast og skal ikke brytes løs. Flytt hele steinen eller korkstykket med eggene til en liten, ventilert boks, og hold lufta svakt fuktig. Eggene må ikke ligge vått.

OPPDRETT AV UNGER

De nyklekte ungene måler omtrent 17 mm fra snute til kloakk, cirka 3 cm med halen, og veier omtrent 0,25 g. De vokser raskt den første måneden. Flytt dem bort fra de voksne til en liten boks med smale skjul av skifer eller bark, og gi dem spretthaler og små bananfluer hver dag. Oppdrett i fangenskap er ikke dokumentert i detalj.

Helse og vanlige feil

Det er ikke dokumentert spesielle sykdommer hos *Euleptes europaea*. De mest sannsynlige problemene er de samme som hos andre små gekkoer:

- Kalkmangel, særlig hos hunner som legger egg. Gi kalk ved hver fôring.
- For høye temperaturer. Arten er vant til kjølige netter og tåler varme dårligere enn mange andre gekkoer.
- Stillestående fuktig luft, som gir mugg og hudproblemer.
- Tap av halen hvis dyret blir grepet eller bitt. Halen vokser ut igjen, men blir tykkere.
- Stress hvis det ikke er nok smale sprekker å gjemme seg i.

I naturen lever dyrene 6-8 år, og i fangenskap er det kjent dyr på 21 år. Søk veterinær med erfaring med reptiler hvis dyret går ned i vekt, slutter å spise utenfor vinterperioden eller virker sløvt.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.